Четвърта студентска лятна школа

26 – 29 юни 2026

Загражден

Съдържание

Естетическите въпроси като особени форми на живот във философията на Витгенщайн (*Катерина Парзулова*) 1
Теорията за феноменалното схематизиране (*Марина Бакалова*) . 1
Убедителност и виталност на чувството за красивото (при Кант и Шилер) (*Богдан Данев*) 2
Проблемът за многообразието от етически вярвания (*Ванеса Тулева*) 2
Езикът като природа и като конвенция: философски проекции на античните теории в съвременното езикознание (*Веселин Божков*) 4
Витгенщайн и Хаймърс относно подвеждащите аналогии и метафори за феноменалното пространство (*Даниел Къркалов*) 4
Действително съществуващото. Йерархичността на битието и границите на неговите възможности в системата на Дионисий Псевдо-Ареопагит (*Елисавета Николакиева*) 5
Истина и власт: критика на знанието във философията на Мишел Фуко (*Здравка Кехайова*) 6
Теоретични аспекти на констативните и перформативните изказвания при Джон Остин (*Ивана Делиева*) 7
Мета-несъизмеримост: методологическо решение или реторическо удължаване? (*Илона Димитрова*) 8
Картезианският кръг като методологическа стратегия (*Калия Кайралах*) 9
Хазартът: етически, естетически и сублимални измерения (*Костадин Коцев*) 9
Граници на наративното мислене за историята (*Кристина Въчкова*) 10
Понятието *парадигма* в метафилософски контекст (*Любомир Ваканов*) 11
Интенционалност и конвенционалност в структурата на речевите актова (*Мария Иванова*) 12

Подмяната на човешкия фактор: Етични измерения на икономическия прагматизъм и политическото влияние на Изкуствения интелект (*Мирон Иванов*) 12
Етични хоризонти на избора – социалната и емоционалната вреда от прекъсването на бременността (*Митко Георгиев*) . . . 13
Идеята за "неморалното" в консеквенциализма, деонтологията и теорията на добродетелта (*Нели Оцетарова*) 13
Декарт и принципът на методическото съмнение (*Олга Александрова*) 14
Обществеността поведение срещу индивида (*Рада Живкова*) 15
Поезията: изразяване на неизразимото (*Радослав Манахилов*) . . 15
Ролята на въображението при формирането на значението (*Севастица Хинкова*) 16

Естетическите въпроси като особени форми на живот във философията на Витгенщайн

Катерина Парзулова
18 СУ "Уилям Гладстон"

Идеята на настоящия текст е да разгледа някои от естетическите бележки и въпроси във философията на Лудвиг Витгенщайн като особени форми на живот, в които границите на езика се оказват недостатъчни за изразяване на смисъла на човешкия опит. Това е представено чрез музиката, която е определена от самия Витгенщайн като "най-рафинираното от всички изкуства", способна да премълчава и в същото време да разкрива аспекти на действителността, които остават недостъпни за езика. Ограничаването на мисленето и разбирането до логическо формализиране се превръща в методологическо ограничение за "съдържанието на смисъла". Анализира се връзката между неизразимото с думи и естетическото преживяване.

Ключови думи: естетика, преживяване, изкуство, музикално изкуство, методологическо ограничение, форма на живот, смисъл.

Теорията за феноменалното схематизиране

Марина Бакалова
Институт по философия и социология, Българска академия на науките

Докладът представя предлаганата тук теория за феноменалното схематизиране като опит да се обясни как преживявания от различни области могат да споделят сходни феноменални профили. Основната теза е, че умът разполага с когнитивен механизъм, чрез който телесни състояния, възприятия, емоции, спомени, въображаеми ситуации, социални взаимодействия и естетически форми се организират в повтарящи се амодални структури – напрежение, тежест, топлина, отвореност или заплаха. Тези структури не са просто метафори, нито могат да бъдат сведени до отделни модално-специфични квалии или перцептивно съдържание. Те функционират като феноменални схеми, които подпомагат разпознаването, предвиждането и оценяването на ситуации и техния принос към състоянията на тялото. Теорията се разглежда в контекста на предиктивния енактивизъм и афективната регулация на организма (Clark 2023; Barrett 2017; Colombetti 2014), както и на феноменалния функционализъм (Farkas 2022), като предлага ново обяснително ниво на феноменалното съзнание, разположено над модално-специфичните квалии.

Убедителност и виталност на чувството за красивото (при Кант и Шилер)

Богдан Данев

Трети курс, Философия, СУ

Текстът ще се опита да разгледа и сравни Кантовата и Шилеровата концепции за естетическият опит през въпроса как той подбужда към практическо действие; по-конкретно, как без наличието на завършено понятие, което да направлява практическия опит, последният все пак е не само възможен, но действителен, жизнен и конкретизиран в определена посока (в съгласие с естетическото чувство). Целта ще бъде извеждане на концептуализирането на механизмите, през които се случва връзката между естетически опит и практическа употреба на разума.

При Кант преходът от второто към първото е обяснен в рамките на "Критика на способността за съждение" (§42, интересът към красивото в природата може да бъде изпитан само от този, който „е обосновал добре интереса си към нравствено-доброто"); преходът от естетически опит към употреба на практическия разум от своя страна следва да бъде повнимателно разгледан. Това, което може да се смята за позицията на самият Кант, е, че моралното следва да бъде напълно разделено от чувствеността. Текстът ще се опита все пак да посочи посоки, в които Кантовата мисъл може да следва да се развие, при по-последователно разглеждане на естетическия опит за сметка на моралния ригоризъм. Тъкмо този опит води Шилер към концептуализирането на "хармоничния човек", който преодолява разделението на модерния човек. Този дебат между Кант и Шилер по отношение на ролята на чувствеността, усета в моралното действие е добре известен. Текстът ще се опита да проследи основанията за него в естетическите концепции на двамата немски философи.

Проблемът за многообразието от етически вярвания

Ванеса Тулева

Трети курс, Философия, ПУ

Етиката е изследване на моралните ценности, занимава се с това как е най-правилно да мислим за тях и как да ги приоритизираме – т.е. да избираме измежду тях, проясняваме, съвместяваме и т.н.

Морална ценност – ценностите, които изразяват нуждите и легитимните очаквания – на нас и да другите; например, легитимно е очакването да бъдем третирани с уважение или да не ни нанася вреда. Морала и етиката често се използват като синоними, но могат да се разграничат:

моралът е по-скоро непосредственото живеене според дадени ценности, докато при "етика" има по-силен елемент на рефлексивност, на мислене за, обмисляне на, претегляне на моралните ценности и техните основания.

Имаме ли нужда от етика? Трябва да имаме рефлексия върху това защо се чувстваме по даден начин, дали нагласите ни са честни, как бихме се чувствали на мястото на другия – накратко, дали начинът, по който се отнасяме, е оправдан или не. Когато действаме по интуиция или по инстинкт, то ние свръхоопростяваме сложни ситуации. Интуициите са лесно манипулируеми, например чрез преднамерени въздействия върху емоциите ни. Пример за това е абортът, нашите емоции избират дали това ще е "лека интервенция" или "отнемане на човешки живот".

Приложна етика: Проблемът за многообразието от етически убеждения. Признаването на различията може да ни доведе до полезно смирение и отваряне към позицията на другия. Това, което е правилно за теб, може да не е винаги правилно за мен. Изкушаващо е обаче да отидем много по-далеч. От различията ни по отношение на моралните ценности, се прави извода, че изобщо няма начин или нужда да мислим внимателно или критично за ценностите. "Всичко е относително" и всяка морална позиция е толкова добра, колкото и другата.

Абсолютизъм - има един-единствен стандарт по отношение на оценките, които могат да бъдат направени, и този стандарт обикновено е техният собствен. В случай на сблъсък на култури те често смятат, че другата култура просто не отсъжда правилно, греши или е например "изостанала".

Релативизъм - всяка култура е самостоятелен остров, ценностите са валидни в собствения й контекст, отричат се съществуването на някакъв всеобхватен стандарт, по който могат да бъдат оценявани културите в конфликта.

Плурализъм - признава, че културите могат легитимно да дават оценки една на друга, и ни насърчава да се вслушваме в това, което другите култури казват за нас, както и в това, което ние казваме за тях. Освен това насърчава толерантността, когато това е възможно, като признава, че културите могат легитимно да се различават дори по най-важните въпроси. И накрая, признава, че има ситуации, в които просто трябва да се изправим срещу злото и да му се противопоставим, и в това отношение се различава от етичния релативизъм.

Езикът като природа и като конвенция: философски проекции на античните теории в съвременното езикознание

Веселин Божков

Четвърти курс, Философия, ПУ

Античният философски спор за статута на името не е просто исторически етап, един остарял и разрешен въпрос – макар и да изглежда така. Той е пренесен в съвременната лингвистика, дори и да не е ясно дефиниран. Работата търси продължението на питанията на Платон и Аристотел в работите на Сосюр, Бенвенист и Якобсон.

Витгенщайн и Хаймърс относно подвеждащите аналогии и метафори за феноменалното пространство

Даниел Къркалов

докторант към катедра "Философия", СУ

Проблемът, който ще анализирам в доклада, заедно с позицията, която ще защитавам, се обвързва с полето на философия на възприятието и сетивните преживявания[1]. По-конкретно, акцентът ще падне върху възраженията, отправяни от Л. Витгенщайн (и не само), за това до колко можем и е основателно да се занимаваме с конструиране на метафизика на възприятията и сетивните преживявания (МВС). Витгенщайн не предлага строга позиция (поне не е изложена напълно експлицитно и ясно) относно невъзможността или безсмисленост за конструиране на МВС, но се стреми да покаже, че винаги в основата на говоренето за феноменология на преживяванията стои метафоричното говорене. Както се изразява Майкъл Хаймърс, Витгенщайн ни предупреждава за опасността от подвеждащите аналогии (Hymers, 2017, 6). Налице е аналогия между физическо пространство и феноменално пространство (Hymers, ibid). Проблемът възниква оттам, че визуалното (феноменално) пространство не е физическо пространство, но се е появил терминът „визуално пространство" и той се употребява в речта, поради някои характеристики на възприятието, които описваме от първо лице, като това, че то е мигновено и поразително например. Образите и следобразите (afterimages) са като обекти в пространството. Оттам възниква и подвеждащата аналогия за наличие на визуално (феноменално) пространство, а следствията са, че

[1] Ще стане ясно, че проблемът, така формулиран, може да бъде обект и на философия на езика.

възникват термини като “обект”, “разстояние”, “размер”, “измерване”, които се употребяват буквално за да опишат това феноменално “пространство” (Hymers, ibid. 7). Импликациите са, че всеки опит за формулиране на МВС се базира на подвеждащи аналогии относно употреба на термини.

Моят отговор е, че не е достатъчно задоволително редуцирането на проблема за феноменологията до проблем на философия на езика. Възможни са метафизики, които не са “обектни” (act-object анализи), нито пък са изцяло феноменалистки (а изглежда, че основният проблем на Витгенщайн е бил с феноменалисткия вариант на теорията за сетивните данни). Не трябва да се забравя и епистемологическата роля, която все пак приписваме на възприятието и сетивните преживявания. Интересно е как отделните сетивни преживявания участват в непропозиционалното обосноваване на убежденията и кой качествен елемент от феноменологията на преживяванията (ако можем да открием такъв) индикира кога имаме основание да приписваме знание на убежденията си и кога не. В този смисъл заниманието ни с МВС е легитимно и оправдано, защото поддържа темата за епистемичното обосноваване релевантна и не я свежда до философия на езика.

Източници:

Hymers, M. 2017. *Wittgenstein on Sensation and Perception.* Routledge.

Действително съществуващото. Йерархичността на битието и границите на неговите възможности в системата на Дионисий Псевдо-Ареопагит

Елисавета Николакиева

докторант към катедра “История на философията”, СУ

Устроеността на света, предполага правила и зависимости, обуславяйки предразположеността на съществуващите в него. Независимо от рода, вида, характеристиките и свойствата, те запазват своята същност. За да съществува света действително, в теологико-философските системи, се предполага нещо, от което трябва да изхожда всичко останало.

Такъв е случаят и в познавателната методология, която изгражда Дионисий Псевдо-Ареопагит. Основополагаща е сигурността в съществуването на един Творец, който изгражда условията за съществуване на множество отделни неща, които са предсъществували като “*идея*” в самия Него. Съграждащият всичко е именно Бог. За разлика от всичко съществуващо иманентно, Той съществува трансцендентно и реално. Реалността в системата на Дионисий, предполага своеобразна истинност, която е абсолютна. В “За Божествените имена”, авторът, разглежда възможността

хората да се отнасят към Бог, познавайки го, по такъв начин, че той се явява като единственото сигурно нещо, към което трябва да се стремим. В представите ни Той е винаги добродетелен и е самата добродетелност, отнасяме се с думите Благ, Истинен, Свръхсъществуващ и други, възхваляващи Неговото всемогъщество и всеобхватност.

Какво обаче ни дава това като разбиране за съществуващото? Произтичайки от такова същество, от което не може да се мисли никое по-добро и съвършено, ние сме създадени по негов образ и подобие. От тук може да се разгледа една наследеност на добродетелите. Природата на съществата е винаги блага, защото произлиза от този благ източник, това задава и сроденоста ни с Него, защото нищо зло не може да произлиза от там, от където е дадено началото на живота. Развивайки се отделени от него, нашето екзистиране зависи от способностите ни, а именно те са разгледани в "За Божествента йерархия" и в "За църковната йерархия", където обусловеността на всички индивиди, ни дава образа за света.

По този начин поставен въпроса за съществуващите неща, предполага холистично мислене, отнесено към своя първоизточник. Дали поставените от Дионисий Псевдо-Ареопагит граници за отделните неща изчерпва техните възможности и даденост ли са ни те? Валидно ли е да мислим застиналост в една стабилна йерархична структура, с вътрешно движение и стремеж, е основната идея, която предлага разглеждането на тази тема. Реалността като даваща действителността, задава свои измерения на абсолютна истина в полето на трансцендентното, бидейки тя отдалечена от нещата в света, създава своеобразен стремеж, който е самото познание.

Истина и власт: критика на знанието във философията на Мишел Фуко

Здравка Кехайова

Трети курс, Философия, ПУ

В доклада ще разгледам накратко проблема за взаимоотношението между истина и власт във философията на Мишел Фуко, като поставя акцент върху неговата критика на традиционните представи за знанието. В противоположност на класическата философска традиция, която разбира истината като независима и универсална категория, Фуко анализира условията, при които определени твърдения се утвърждават като истинни в рамките на конкретни исторически и социални практики. Основна теза на изследването е, че знанието не съществува извън отношенията на власт, а се формира и функционира чрез тях. Чрез анализ на някои определени понятия , които ще спомена в пълния доклад, се проследява

начинът, по който институции като медицината, психиатрията, наказателната система и образованието участват в конструирането на социално признати истини. Особено внимание се отделя на генеалогическия и археологическия метод на Фуко, които разкриват историческата обусловеност на формите на знание и показват, че те не са резултат от линейно натрупване на истини, а от сложни процеси на социално и политическо формиране. Изследването цели да покаже, че критиката на знанието при Фуко не представлява отричане на истината, а проблематизиране на механизмите, чрез които тя се произвежда, легитимира и използва. По този начин философията на Фуко предлага нова перспектива към връзката между познание, субект и власт, която продължава да бъде актуална в контекста на съвременните обществени и политически процеси.

Теоретични аспекти на констативните и перформативните изказвания при Джон Остин

Ивана Делиева

Трети курс, Философия, ПУ

В настоящия доклад ще се ангажирам с теоретичните основания за въвеждането разграничение между перформативи и констативи. Перформативите са конвенционално и контекстуално определени. За да бъде успешен перформатива той трябва и може да се извършва единствено от легализирано от общността лице според приетата конвенция. Трябва и да са съобразени с обстоятелствата или с контекста на говоренето. Остин въвежда теория на речевите актове, защото иска да прецизира нещата. Защото имаме случаи, в които перформативното изказване кара говорителя да извърши действието и случаи, които карат адресата да извърши действието. Той говори за три вида речеви актове – локутивен, илокутивен, перлокутивен Като ни казва, че локутивен акт е всяка наша вербализирана мисъл. Илокутивен акт е акта, чрез който се извършва действие, като действието може да се извършва от говорителя или може да има за цел да повлияе на другия. И акта който влияе на емоционалното състояние на другия е перлокутивния акт.

Мета-несъизмеримост: методологическо решение или реторическо удължаване?

Илона Димитрова

докторант към катедра "История на философията", СУ

Изходна точка на текста е въпрос, който формулира спекулативен отговор на проблема за несъизмеримостта и съпътстващите го критики. Понятието мета-несъизмеримост е предложено от изследователите Ерик Оберхайм и Хойнинген-Хюне. То бива въведено в контекста на проблемите, свързани с понятието несъизмеримост, най-вече в рамките на дебатите за реализъм и антиреализъм. Двамата съвременни мислители предлагат мета-несъизмеримостта като аналитична хипотеза, целяща да даде обяснение и отговор във споменатия философски спор. Изследователите тълкуват симптом за едно по-дълбоко концептуално неразбирателство. Последното случващо се на мета-равнище. В този смисъл предложената хипотеза се прилага като методологическа функция.

По-късна интерпретация на мета-несъизмеримостта, предложена от Никълъс Бест, се свързва със сблъсъка между различни теориите и значенията на елементи в тях. Понятието бива трансформирано в скепческа теза за лингвистичната несъизмеримост между теориите, изградени върху несъвместими модели на референция. Бест вижда в тази форма на втора степен на несъизмеримостта като по-дълбока епистемологична бариера.

Подобно на всеки опит за ре-дефиниция на несъизмеримостта и тази бива последвана от критики. Философите, заемащи по-„реалистка" позиция, оспорват валидността на мета-несъизмеримостта. Тълкуват я като реторичен ход, който блокира дискусията чрез последователно ангажиране с анти-реалисти допускания. Настояват, че дори при смислова вариация, е възможна непрекъснатост на референта. Критика, налагаща по-фина класификация.

Целта на текста е да се очертаят границите на понятието мета-несъизмеримост: дали то действително предоставя методологически отговор на проблемите, породени от кунианската несъизмеримост. Функционира ли единствено като отсрочваща фигура – реторично "удължаване на живота" на една идея, която вече не изпълнява философската си функция? Може ли мета-несъизмеримостта да се разглежда като действително понятие, или остава форма на удържане на вече проблематизирана теза?

Картезианският кръг като методологическа стратегия

Калия Кайралах
Трети курс, Философия, СУ

Картезианският кръг е обвинение срещу Декарт в кръгова аргументация в "Размишления върху първата философия", забелязана както от съвременници на френския философ, така и от съвременни изследователи. Декарт доказва съществуването на Бог през яснотата и отчетливостта на идеята за Бог в нашия разум, но едновременно с това твърди, че можем да сме сигурни в истинността ясните и отчетливи идеи само защото Бог съществува и не ни мами. Същността на проблема се крие в това, че заключението се приема в рамките на предпоставките на аргумента. Разработката ще се опита да аргументира, че т.нар. *Картезиански кръг* не се явява епистемологичен проблем и пропуск на Декарт, а е методологическа стратегия, която той целенасочено прилага, за да аргументира сигурността на познанието. В този контекст анализът на този проблем ще бъде концентриран в проследяването на вътрешната кохерентност в Декартовата философия и най-вече на разграничението, което той въвежда, между научното познание и субективната убеденост. За Декарт Бог служи като гарант за установяването на ясните и отчетливи възприятия като трайна истина във времето. Позицията, която ще защитава разработката, няма да се основава единствено на факта, че самият Декарт отхвърля обвиненията в кръгова аргументация, а и ще бъде изведена от едно поцялостно разбиране за елементите, структурата и смисъла на неговия философски проект за установяване на общата основа на всички науки.

Хазартът: етически, естетически и сублимални измерения

Костадин Коцев
Трети курс, Философия, ПУ

Докладът изследва хазарта като исторически и съвременен феномен през перспективите на естетиката, етиката и философията на сублималното. Проследява се развитието на хазарта от древността до дигиталната епоха и се анализира възможността той да бъде разглеждан като естетическо преживяване чрез идеите на Баумгартен, Кант и Хегел. Специално внимание се отделя на съвременни форми като Kalshi, Polymarket и дигиталния хазарт, както и на тяхното отношение към правния и моралния ред. В заключение хазартът е интерпретиран като практика, разкриваща човешкото отношение към случайността, риска и свободата, с потенциал да бъде осмислен и като преживяване на сублималното.

Граници на наративното мислене за историята

Кристина Въчкова

Трети курс, Философия, СУ

Настоящият текст разглежда херменевтичната теза за наративното конституиране на историята, като я поставя в диалог с онези конфигурации на историчността, при които самата възможност за наративно опосредяване се явява проблематична. В този ракурс, наративът е мислен именно в своята конститутивна функция; като принцип на систематизация, който ретроспективно организира миналото в смислова, последователна и телеологично удържима цялост. Именно упоменатата функция се поставя под въпрос чрез въвеждането на една несводима към него времева модалност.

В случая мобилизирането на Беняминовото месианско време функционира като алтернативна форма на историческа артикулация, откриваща структурната несъстоятелност на прогресистките репрезентации на миналото, доколкото целта е прекъсване на "хомогенното и празно време", върху което наративният подход към историята имплицитно се основава. В този смисъл месианското време не се вписва в хоризонта на разказуемото, а го суспендира, обособявайки миналото като не-интегрируемо в каквато и да е било линеарност, както и изключено от проектността, която при Хайдегер функционира като ядро на феноменологичната отвореност на билото (das Gewesen).

Накрая, невъзможността за свидетелстване, тематизирана от Примо Леви и разгърната от Агамбен, маркира точката, в която възможността за мислене на историята посредством наративната тотализация изглежда най-уязвима, доколкото се сблъска с онзи опит, който – в качеството си на преживян – не може да бъде приведен в дискурсивна форма, без същевременно да бъде редуциран. Проблемът се изостря, когато субектът на преживяването е унищожен и онова, което трябва да бъде засвидетелствано, съвпада със смъртта на абсолютния свидетел, разполагащ с пълните показания за понесеното докрай насилие.

Понятието *парадигма* в метафилософски контекст

Любомир Ваканов

докторант към катедра "Философия", СУ

В настоящия доклад смятам да представя едно понятие за парадигма, което да има потенциал да разкрие нови възможности за метафилософски проекти и да повиши нивото на философската хигиеничност. Веднъж прието и утвърдено, то би довело до разпознаването на специфични философски парадигми и би показало всяко едно философстване – като винаги вече ситуирано в някаква философска парадигма.

За целта ще изследваме вече налични примери за работата с понятието парадигма в:

1. "Структура на научната революция" на Томас Кун;

2. "Paradigms: The Business of Discovering the Future" на Joel Arher Barker;

3. Лекцията "Парадигми на философското мислене" на Анета Карагеоргиева.

В "Структура на научната революция" ще проследим първата мейнстрийм поява на понятието "парадигма" в академичния философски дискурс и неговото значение във философия на науката. През книгата на Joel Arher Barker ще анализираме една на пръв поглед странна интерпретация на това понятие в сферата на бизнеса, която ни казва, че парадигмите могат да бъдат мислени като игри. За финал ще разгледаме постигнатите резултати от проф. Анета Карагерогиева по отношение на интегрирането на понятието парадигма в областта на философията.

Ще се опитам да извлека най-полезните аспекти от значенията на това понятие и да го мобилизирам в един нов, метафилософскфски смисъл – като онова, което определя дадения тип философска дейност, с която можем да се занимаваме.

Интенционалност и конвенционалност в структурата на речевите актова

Мария Иванова

Втори курс, БЕГОФ, ПУ

Езикът може да се разбира като резултат на динамиката между форма и съдържание. Формата е кристализирана структура на "възможно казване" в социума, конвенция, която предхожда и обуславя израза, но също и го актуализира. Нейната природа не е стохастична, а исторически стабилизирана следа на успеха в координацията между съзнания. Интенцията като такава е съдържанието на намерението със своята насоченост към света и неговата липса, цел или смислова неопределеност. Тя не е същински език, а предезиков компонент на значение, тя търси форма, за да се фиксира. Въпросът се появява именно в точката, където интенцията открива липса в рамката на формата. Отзвукът е нов механизъм на смисъл, който временно стабилизира това напрежение. Така езиковият обмен не е прехвърляне на готови значения, а процес на взаимна реконструкция на интенции чрез споделени форми. Разбирането никога не е пълно съвпадение, то е приближение и структурна съгласуваност между различни намерения, свързани от общи знаци. В такъв случай грешката не е изненада, а ефект, който е необходим в тази непълна съвместимост. Мислено в този хоризонт самият свят се явява като форма, четена като структура. Той не "говори" еднолично, но се разкрива така, сякаш фиксира смисъл, защото субектът е устроен като разпознаваща система. Така езикът, интенцията и света се фрагментират в различни модалности на една основна операция – превръщането на неопределеното в структурирана семантика на форма и съдържание.

Подмяната на човешкия фактор: Етични измерения на икономическия прагматизъм и политическото влияние на Изкуствения интелект

Мирон Иванов

Трети курс, Философия, ПУ

Докладът изследва етичния конфликт между икономическата ефективност на изкуствения интелект и моралната цена от замяната на човешкия труд. Разглежда се критичният преход на ИИ от инструмент за корпоративна оптимизация към фактор, който активно формира и влияе върху решения на високо социокултурно и политическо ниво. Чрез анализ на съвременни примери, текстът проблематизира делегирането на власт

към алгоритмите и задава въпроса доколко е морално оправдан технологичният утилитаризъм, когато той започва да определя обществените процеси и да подменя човешката автономност.

Етични хоризонти на избора – социалната и емоционалната вреда от прекъсването на бременността

Митко Георгиев

Трети курс, Философия, ПУ

Имам за цел да анализирам вътрешния конфликт и емоционалната тежест при вземането на решение, разглеждани през призмата на индивидуалната отговорност. Дискусия върху баланса между законовото право на аборт в България и моралните аргументи за ценността на потенциалния живот. Докладът предлага нов прочит, който надхвърля крайните позиции и поставя акцент върху емпатията и разбирането на личната човешка съдба.

Идеята за "неморалното" в консеквенциализма, деонтологията и теорията на добродетелта

Нели Оцетарова

Трети курс, Философия, ПУ

Проблемът, засегнат в доклада, е свързан с темата: идеята за "неморалното" в консеквенциализма, деонтологията и теорията на добродетелта. Етиката разгръща тези три направления в дяла за нормативната етика. Ще се отговори на въпросите: Това каква роля има етиката и защо тя се занимава с този проблем на трите течения? Етиката е тясно свързана с философията, тя е направление във философията, която засяга темите за морал и нравствеността. Тя изследва проблемите за добро и зло, правилно и грешно, справедливо и несправедливо. Ще въведа идеята за "неморалното" и с какво се разграничава от моралното. След това, ще разгледам как то присъства във всяко едно направление. В следствие ще разберем какво показват понятията за консеквенциализма, деонтологията и теорията на добродетелта и как "неморалното" присъства в тях. И оттам ще направим разграничение между трите начина за правилно и грешно.

Декарт и принципът на методическото съмнение

Олга Александрова

Трети курс, Философия, ПУ

Проблемът, който ще разгърна, е свързан с методическото съмнение на Декарт. Възниква въпроса какво представлява това съмнение и с какво то е различно спрямо другите съмнения. Първо ще обясня какво представлява метода, а след това и целта на методическото съмнение. Методът е систематичен и последователен начин, чрез който се придобива ново знание и се осигурява обновяване и доказване на вече постигнатото знание. За цел на неговото съмнение е момента, в който се стига до абсолютна истина, която не може да бъде поставена под никакво друго съмнение. Чрез това Декарт полага едни нови основи на философията и я издига до едно различно равнище, което си служи с разума, а не със сетивата като доказателства за знание и съществуване. Особено внимание заслужава връзката между методическото съмнение и Платоновата алегория за пещерата. Както затворниците в пещерата приемат сенките за действителност, така и според Декарт сетивата могат да ни заблуждават относно истинската природа на света. И при двамата философи се поставя въпроса как човек може да различи истинното знание и да достигне до сигурна истина. Разликата е, че Платон вижда пътя към истината в обръщането на душата към света на идеите, докато Декарт го открива в критичната дейност на разума и в съмнението като метод. Методическото съмнение представлява едно непрекъснато съмнение във всичко, което знаем досега и което не е достатъчно обосновано, за да бъде стабилна основа на една наука или общо казано изцяло. То се обвързва с една радиакалност, която води до скептицизъм. Тук се вижда една от критиките обвързана с този проблем, в която се говори за нещата, които могат да бъдат поставени под съмнение. От друга страна стои и другата критика, която се изразява в това, че съмнението предполага съществуването на някакъв субект, който се съмнява. Това показва, че Декарт вече е допуснал съществуването на "Аз"-а, което е в противоречие със самото съмнение. Има и още едно трето възражение спрямо връзката между мисленето и съществуването, в което се вижда, че тя не е толкова ясно изразена, доколкото я представя "бащата на рационализма".

Обществеността поведение срещу индивида

Рада Живкова

Трети курс, Философия, ПУ

Независимо дали гледаме над дадения проблем като глобален или изберем да съсредоточим вниманието си върху по-малки общности и места, ще забележим, че през целия поход на историята се повтаря конфликта – традиция срещу промяна, обществото срещу индивида. В темата си искам да коментирам три основни точки: Традицията като пазител на обществото – как общите ритуали, история и културни ценности запазват и развиват една общност. Индивида сред общността - Проблемите, които биха се породили при сблъсъка на индивидуалните желания с гореспоменатите традиции и история. Пътя към промяната – До каква степен борбата и пречупването от традициите водят до развитието на една общност. Кога промяната на традиционните норми утвърждава общността и кога е разковничето на проблема.

Поезията: изразяване на неизразимото

Радослав Манахилов

Трети курс, Философия, ПУ

Защо поезията във философията заема място отвъд езикът (ежедневният, философски, академичен и научен). Как чрез конвенцията на поемата можем да афектираме сетивата (мирис, допир, вкус, обоняние, зрение). Във какъв перформатив влиза читателят при прочит и писателят(автор) при писане. Има ли реална (практическа) стойност или смисъл в ежедневният живот, или е просто преживяване на частно действие(подобно на филм)? (Лакан) Ако има, то как влияе на неосъзнатият човешки свят и можем ли да засечем метаморфоза (катарзис) преди и след прочит на поетична творба? (Юнг)

Ролята на въображението при формирането на значението

Севастица Хинкова
МП Философия, СУ

Темата на разработката ми е "Ролята на въображението при формирането на значението". В нея разглеждам по какъв начин въображението е пряко свързано с осмислянето и употребата на езика в неговите различни форми. Със защитата на тази теза искам да представя човешкия фактор като незаменима част от употребата на езика и въображението като негов ключов елемент.

Разработката ми е разделена на три основни части, като в първите две използвам метода на философско-историческа реконструкция, а в третата част на концептуалния анализ.

В първата част засягам основните моменти в традицията на философията на езика, спирайки се на нейни представители като Готлоб Фреге, Бъртранд Ръсел, Джон Остин, Джон Сърл, Пол Грайс и Стивън Шифър. Правейки обзор на техните идеи, показвам по какъв начин философията на езика се променя през годините и стъпвам на техни трудове, за да защитя своята теза.

Във втората част се фокусирам върху философията на въображението, като се осланям на трудовете на Дейвид Хюм и Имануел Кант, за да приложа идеите за въображението и да ги интегрирам във философията на езика.

В третата част разглеждам по какъв начин въображението спомага за осмислянето на езика, като за целта разглеждам вербалната, невербалната и писмената комуникация през няколко различни езика като български, английски и японски.
